

Adviesopdracht panel mestkelders

Inleiding

Bodembeweging door mijnbouwactiviteiten in het Groningenveld of de gasopslag Norg kan schade veroorzaken aan de mestkelders van agrarische bedrijven. In het verleden heeft NAM deze schade vergoed aan de hand van het Protocol Mestkelders van 19 juni 2017 (hierna: Mestkelderprotocol).

Het Mestkelderprotocol voorziet in een werkwijze waarmee de schade aan mestkelders kan worden vastgesteld, alsmede in een methodiek voor de berekening van de omvang van die schade. Daarbij wordt, evenals in de bijbehorende Regeling Groninger mestkelders (bijlage 6), een onderscheid gemaakt tussen gemetselde kelders en betonnen mestkelders. Samengevat weergegeven, wordt in de praktijk voor gemetselde kelders gewerkt met de forfaitaire benadering die is uitgewerkt in die bijlage bij het Mestkelderprotocol. Deze benadering strekt ertoe om te bepalen welk deel van de schade die ontstaat door de instroom van grondwater in de mestkelder, toegerekend moet worden aan bodembeweging door mijnbouwactiviteiten. Daarbij gaat het Mestkelderprotocol ervan uit dat bepaalde gemetselde mestkelders altijd gebreken vertonen en na verloop van tijd (steeds meer) grondwater doorlaten. Het deel van de instroom van grondwater dat aan bodembeweging door mijnbouwactiviteiten kan worden toegerekend, wordt vergoed door de kosten van afvoer van deze mest te begroten. Het Mestkelderprotocol kent geen forfaitaire benadering voor de beoordeling van eventuele schade aan betonnen mestkelders. Volgens het Mestkelderprotocol kan bij betonnen mestkelders wel op reguliere wijze worden beoordeeld of scheuren zijn veroorzaakt of verergerd door bodembeweging door mijnbouwactiviteiten.

Vergoeding schade mestkelders door de TCMG

In het Besluit mijnbouwschade Groningen is opgemerkt dat de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen bij de uitvoering van haar taak tot vergoeding van mijnbouwschade, rekenschap zal geven van het Mestkelderprotocol. Dit betekent dat de TCMG niet gebonden is aan dat protocol, maar kan dat toepassen voor zover zij van oordeel is dat de in het protocol opgenomen methodiek een juiste methode vormt om de schade aan mestkelders te vergoeden.

De TCMG wenst te worden geadviseerd door een onpartijdig en onafhankelijk panel mestkelders over de wijze waarop zij de schade aan mestkelders dient te beoordelen. Daarbij geldt dat de TCMG bij de door haar te maken beoordeling, toepassing moet geven aan het burgerrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Onderdeel hiervan is het bewijsvermoeden uit artikel 6:177a BW, op grond waarvan fysieke schade aan gebouw en werken die redelijkerwijs door bodembeweging door mijnbouwactiviteiten kan zijn ontstaan, vermoed wordt daar ook daadwerkelijk door te zijn veroorzaakt. Dit laatste is alleen anders indien dit bewijsvermoeden wordt ontzenuwd, omdat een andere oorzaak van de schade is gebleken. Meer informatie over de wijze waarop de TCMG toepassing geeft aan het bewijsvermoeden is te vinden op: <https://www.schadedoormijnbouw.nl/nieuws/mijnbouwschade-nu-eenvoudiger-en-eenduidig-te-beoordelen> De TCMG wijst in dit verband in het bijzonder op het advies van het panel van deskundigen van 21 januari 2019 en verzoekt dat te betrekken bij de beantwoording van het onderhavige adviesverzoek.

Samenstelling panel mestkelders

De TCMG geeft opdracht aan het panel mestkelders dat bestaat uit de volgende leden:

- Prof. mr. N.S.J. Koeman, tevens voorzitter van de adviescommissie
- Prof. dr. ir. D. Hordijk
- Mr. ing. A.C.M.M. van Heesbeen RT
- Drs. P. van der Gaag
- Ir. P.C. van Staalduinen

Onderzoeksvraag

De TCMG vraagt het panel mestkelders te adviseren over de wijze waarop zij de schade aan mestkelders dient te beoordelen, overeenkomstig hetgeen is bepaald in het Besluit mijnbouwschade Groningen.

In dit kader verzoekt de TCMG de volgende specifieke onderzoeksvragen te beantwoorden:

1. Aanleiding onderzoek

- 1.1.1. Onder welke omstandigheden bestaan er voor de TCMG voldoende concrete aanwijzingen om (nader) onderzoek te doen naar het bestaan van schade aan een mestkelder bij een agrarisch bedrijf?
- 1.2. Komt bij het bepalen of er onderzoek moet plaatsvinden naar het bestaan van schade aan een mestkelder, betekenis toe aan het schadebeeld dat de deskundige kan waarnemen zonder de mestkelder uit te graven?
- 1.3. Komt bij het voorgaande betekenis toe aan de mestboekhouding van de agrariër, in vergelijking tot de theoretische maximale productie van mest op zijn bedrijf, te vermeerderen met een eventuele instroom van water door de technische veroudering van een mestkelder? Zou hierbij rekening gehouden moeten worden met eventuele veranderingen in de trend van de mestboekhouding en/of die eventueel te relateren zijn aan de datum van bepaalde, significante bevingen?

2. Vaststellen schade

- 2.1. Hoe kan een deskundige, als er aanleiding is voor onderzoek, vaststellen dat de mestkelder lekt?
- 2.2. Hoe kunnen eventuele scheuren op praktische wijze opgespoord worden (anders dan door de gehele kelder uit te graven)?
- 2.3. Komt bij het vaststellen van een eventuele lekkage betekenis toe aan de mestboekhouding van de agrarische onderneming, in die zin dat een vergelijking kan worden gemaakt tussen de geproduceerde (uitgereden en/of afgevoerde) mest en de theoretische te verwachten maximale mestproductie op basis van de mestboekhouding (of andere methode)? Is die benadering, indien in de praktijk al mogelijk, ook bruikbaar bij die typen gemetselde kelders die in de loop van de jaren – in toenemende mate – gaan lekken?

3. Kans mijnbouwschade betonnen mestkelders

- 3.1. Hoe beoordeelt u de kans dat een mestkelder die overeenkomstig de gangbare bouwrichtlijnen is gebouwd van gewapend beton, schade oploopt als gevolg van trillingen door mijnbouwactiviteiten en daardoor een lekkage vertoont?
- 3.2. Onder welke omstandigheden moet geconcludeerd worden dat schade aan een betonnen mestkelder, naar haar aard redelijkerwijs door bodembeweging door mijnbouwactiviteiten zou kunnen zijn ontstaan, als bedoeld in artikel 6:177a BW en uitgewerkt in voornoemd advies van het panel van deskundigen van 21 januari 2018?
 - 3.2.1. Welke betekenis komt hierbij toe aan de sterkte van de trillingen die zich ter plaatse van de mestkelder kunnen hebben voorgedaan en/of aan de SBR-richtlijn? Valt er een minimaal niveau van de sterkte van de trillingen aan te wijzen, waaronder de kans op schade aan een mestkelder van gewapend beton dusdanig klein is dat niet gezegd kan worden dat die schade naar haar aard redelijkerwijs door mijnbouw zou kunnen zijn ontstaan, als bedoeld in artikel 6:177a BW?
- 3.3. Onder welke omstandigheden is het bewijsvermoeden, indien van toepassing, ontzenuwd omdat een andere oorzaak voor de schade is gebleken?
- 3.4. Hoe beoordeelt u de kans dat een betonnen mestkelder, de effecten van trillingen daargelaten, schade lijdt door de mijnbouw gerelateerde diepe bodemdaling? Onder welke omstandigheden acht u het ontstaan van schade mogelijk en wanneer is dit onmogelijk?
 - 3.4.1. Kan worden gesteld dat mijnbouw gerelateerde diepe bodemdalingen in die zin gelijkmatig verlopen dat er in de bovenste lagen in het horizontale vlak geen verschillen zijn, zodat deze dalingen niet de oorzaak van schade aan mestkelders kunnen zijn? Zijn er gevallen bekend waarin aantoonbaar schade aan een mestkelder (bijvoorbeeld breuken of grote scheuren) door diepe bodemdaling is opgetreden?
- 3.5. Hoe beoordeelt u de kans dat een betonnen mestkelder, de effecten van trillingen en van mijnbouw gerelateerde diepe bodemdaling daargelaten, schade lijdt door eventuele andere mijnbouw gerelateerde effecten? Welke zijn dit en onder welke omstandigheden acht u het ontstaan van fysieke schade als gevolg daarvan mogelijk en wanneer is dit onmogelijk?

4. Autonome schade betonnen mestkelders

- 4.1. Kunnen, en zo ja onder welke omstandigheden en in welke mate, mestkelders van gewapend beton door andere oorzaken dan bodembeweging door mijnbouwactiviteiten, scheuren vertonen en welk effect kan dit hebben op de instroom van grondwater?

- 4.1.1. Hoe wordt in voorkomend geval hiermee omgegaan door agrarisch ondernemers?
- 4.1.2. Hoe zou een dergelijke autonome lekkage meegenomen kunnen worden in de begroting van eventuele mijnbouwschade die voor vergoeding in aanmerking komt?

5. *Begroting schade*
 - 5.1. Op welke manier zou de schade aan een mestkelder in geld moeten worden begroot?
 - 5.1.1. Moet bij het begroten van de schadevergoeding aansluiting gezocht bij de economische schade die de agrarisch ondernemer lijdt doordat hij een groter volume aan mest moet afvoeren of moet gekeken worden naar de kosten van reparatie van de schade (zo nodig door nieuwbouw)?
 - 5.2. Kan de forfaitaire benadering voor de gemetselde kelders uit de bijlage 6 bij het Mestkelderprotocol worden toegepast door de TCMG?
 - 5.2.1. Ziet u aanleiding om aanpassingen door te voeren in deze benadering?
 - 5.2.2. Indien vraag 5.2 positief wordt beantwoord: van welke prijs per kuub moet worden uitgegaan voor de jaren 2018, 2019 en 2020?
 - 5.2.3. Is deze forfaitaire benadering ook – na eventuele wijzigingen – toepasbaar bij mestkelders van gewapend beton (mits daaraan schade kan ontstaan)?

6. *Overig*
 - 6.1. Zijn er volgens uw panel nog andere aspecten waarmee de TCMG rekening moet houden bij de beoordeling van de schade aan mestkelders?

Overige voorwaarden

- Alle leden van het panel mestkelders dienen een ondertekend *disclosure statement* af te geven aan de TCMG (waarvoor de TCMG het model zal aanreiken), waarin zij verklaren de TCMG onpartijdig en onafhankelijk te kunnen en zullen adviseren.
- Het advies dient bij voorkeur unaniem tot stand te komen, maar dit is niet noodzakelijk. Indien de opvatting van één of meerdere leden van de adviescommissie principiële afwijkt van de opvatting van de meerderheid, kan dit zo nodig tot uitdrukking worden gebracht. De TCMG zal daaraan dan de gevolgen verbinden die zij gerade acht.
- Indien het panel mestkelders andere experts wil inschakelen voor het uit te brengen advies, op wier expertise het panel mestkelders zijn advies wil baseren, dan dient hun inschakeling – gelet op het belang van de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het advies – vooraf afgestemd te worden met de TCMG.
- De leden van het panel streven ernaar om binnen drie maanden na heden een conceptadvies uit te brengen. Het streven is om binnen vier maanden na heden het advies in definitieve vorm uit te brengen aan de TCMG.
- Het panel mestkelders stemt ermee in dat het advies door de TCMG openbaar zal worden gemaakt. De TCMG bepaalt het moment en de wijze van openbaar making. Het panel mestkelders zal zelf niet overgaan tot openbaarmaking.